

“ZAMONAVIY TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKTNI QO‘LLASHNING ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI” XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN 22-23-MAY 2026-YIL

TALABALAR AXLOQIY TA’LIM-TARBIYASIDA PEDAGOGIK-QADRIYATLI YONDASHUVLARNI AMALGA OSHIRISH ZARURIYATI

Avliyaqulov Tolib Xolmurodovich

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti

Pedagogika va texnologik ta’lim

kafedrası (PhD) dotsenti

Annotatsiya: Ushbu maqolada oliy ta’lim tizimida talaba yoshlarning axloqiy tarbiyasini shakllantirishda pedagogik-qadriyatli yondashuvlarning o’rni va ahamiyati yoritilgan. Globallashuv sharoitida milliy va umumbashariy qadriyatlar uyg’unligini ta’minlashning ijtimoiy-pedagogik zaruriyati ilmiy asoslab berilgan.

Kalit so‘zlar: axloqiy tarbiya, pedagogik-qadriyatli yondashuv, talaba, ijtimoiy zaruriyat, ma’naviyat, aksiologiya, milliy tarbiya.

Аннотация: В данной статье освещается роль и значение педагогико-ценностных подходов в формировании нравственного воспитания студентов в системе высшего образования. Научно обоснована социально-педагогическая необходимость обеспечения гармонии национальных и универсальных ценностей в контексте глобализации.

Ключевые слова: нравственное воспитание, педагогико-ценностный подход, студент, социальная необходимость, духовность, аксиология, национальное воспитание.

Abstract: This article highlights the role and importance of pedagogical-value-based approaches in the formation of moral education of students in the higher education system. The socio-pedagogical necessity of ensuring the harmony of national and universal values in the context of globalization is scientifically substantiated.

Keywords: moral education, pedagogical-value-based approach, student, social necessity, spirituality, axiology, national education.

“ZAMONAVIY TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKTNI QO‘LLASHNING ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI” XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN 22-23-MAY 2026-YIL

Bugungi kunda dunyo miqyosida kechayotgan murakkab mafkuraviy va geopolitik jarayonlar yosh avlod tarbiyasiga, xususan, talabalarning axloqiy qiyofasiga yangicha qarashni talab etmoqda. O‘zbekiston Respublikasida amalga oshirilayotgan ta’lim islohotlarining mazmuni nafaqat yuqori malakali mutaxassis tayyorlash, balki yuksak ma’naviyatli, qadriyatlarga sodiq shaxsni shakllantirishga yo‘naltirilgan.

Talabalik davri shaxsning ijtimoiy mavqei belgilanadigan, uning dunyoqarashi va axloqiy tamoyillari tizimlashadigan muhim bosqichdir. Shu bois, ta’lim jarayonida pedagogik-qadriyatli yondashuvni qo‘llash dolzarb ijtimoiy-pedagogik zaruriyat hisoblanadi.

Ijtimoiy-pedagogik zaruriyatning asoslari

Talabalar axloqiy tarbiyasida qadriyatli yondashuvni amalga oshirishni taqozo etuvchi bir nechta omillar mavjud:

- Globalashuv va "ommaviy madaniyat" tahdidi: Axborot asrida yoshlar ongiga kirib kelayotgan yot g‘oyalarga qarshi mafkuraviy immunitetni shakllantirish faqat mustahkam axloqiy qadriyatlar orqali amalga oshiriladi.

- Milliy o‘zlikni anglash: Yangi O‘zbekiston poydevorini qurishda ajdodlarimiz boy merosi, odob-axloq qoidalari va milliy an‘analarimizni zamonaviy ta’lim bilan uyg‘unlashtirish zarurati.

- Ijtimoiy moslashuv: Talabanning kelgusi kasbiy faoliyatida jamiyat bilan samarali muloqot qilishi, etika normalariga rioya etishi uning raqobatbardoshligini oshiradi.

Pedagogik-qadriyatli yondashuvning mazmuni

Pedagogik-qadriyatli (aksiologik) yondashuv – bu ta’lim oluvchini oliy qadriyat sifatida e’tirof etib, o‘quv jarayonini insonparvarlik, adolat, mas’uliyat va milliy g‘urur tuyg‘ulari asosida tashkil etishdir.

Mazkur yondashuv doirasida quyidagi vazifalar hal etiladi:

1. Bilish (Kognitiv): Talabalarga axloqiy tushunchalar va qadriyatlarning mazmunini yetkazish.

2. His qilish (Emotsional): Qadriyatlarga nisbatan ijobiy munosabat va mehr uyg‘otish.

“ZAMONAVIY TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKTNI QO‘LLASHNING ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI” XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN 22-23-MAY 2026-YIL

3. Amal qilish (Praktik): Egallangan axloqiy bilimlarni kundalik hayotda va ijtimoiy munosabatlarda qo‘llash ko‘nikmasini hosil qilish.

Talabalar tarbiyasida qo‘llaniladigan metodlar

Ilmiy tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, an’anaviy ma’ruzalardan ko‘ra, interfaol va tizimli yondashuvlar ko‘proq samara beradi:

- Interfaol muloqot va bahs-munozaralar: "Etika va estetika", "Inson qadri" kabi mavzularda o‘tkaziladigan erkin muloqotlar talabada shaxsiy pozitsiyani shakllantiradi.
- Vaziyatli tahlil (Case-study): Murakkab axloqiy tanlov vaziyatlarini tahlil qilish orqali to‘g‘ri qaror qabul qilish o‘rgatiladi.
- Loyihaviy ta’lim: Talabalarning ijtimoiy xayriya ishlarida, ko‘ngillilar harakatida ishtirok etishi ularda mehr-oqibat va mas’uliyat kabi amaliy qadriyatlarni mustahkamlaydi.

Natija va muhokama

Oliy ta’lim muassasalarida pedagogik-qadriyatli yondashuvning joriy etilishi natijasida:

- Talabalarning huquqiy va axloqiy madaniyati yuksaladi;
- Nizoli vaziyatlarni tinch yo‘l bilan hal etish ko‘nikmasi oshadi;
- "Ustoz-shogird" an’analari yangi mazmun bilan boyiydi.

Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, qadriyatli yondashuv asosida tarbiyalangan talabalar nafaqat o‘z sohasining ustasi, balki jamiyat uchun foydali, ijtimoiy faol shaxs bo‘lib yetishadilar.

Xulosa qilib aytganda, talabalar axloqiy tarbiyasida pedagogik-qadriyatli yondashuvni amalga oshirish shunchaki pedagogik metod emas, balki davr talabi – ijtimoiy zaruriyatdir. Bu yondashuv talabani ma’nan barkamol, ruhan tetik va irodasi baquvvat inson sifatida kamol toptirishning kafolatidir. Ta’lim jarayoniga milliy va umumbashariy qadriyatlarni singdirish orqali biz Uchinchi Renessans poydevorini qo‘yadigan munosib avlodni tarbiyalaymiz.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- 1.Mirziyoev Sh.M. "Yangi O‘zbekiston strategiyasi". – Toshkent: O‘zbekiston, 2021.
- 2.Abu Nasr Farobiy. "Fozil odamlar shahri". – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2016.
- 3.Musurmanova O. "Ma’naviy qadriyatlar va yoshlar tarbiyasi". – Toshkent: O‘qituvchi, 1996.

“ZAMONAVIY TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKTNI QO‘LLASHNING ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI” XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN 22-23-MAY 2026-YIL

4.Hashimov K., Nishonova S. "Pedagogika tarixi". – Toshkent: Istiqlol, 2005.
5.Ziyomuhammadov B. "Pedagogika". – Toshkent: Turon-iqbol, 2006.
6.O‘zbek pedagogikasi antologiyasi. – Toshkent: O‘qituvchi, 2010